

„... ted' právě se rozjíždí polemika ...“

Svatoňovy úvahy v dopisech do New Yorku z roku 2002

Připravil Tomáš Glanc

Universität Zürich

tomas.glanc@uzh.ch

Výběr některých pasáží z korespondence s Vladimírem Svatoněm představuje pokus uchovat pro reflexi a interpretaci jeho myšlení a pro lepší pochopení osobnosti tohoto soustředěného a důsledného vědce některé rysy a projevy, které se v jeho textech psaných za účelem publikace projevují latentně, „podprahově“, nebo tam některé z nich možná chybí. Jde například o jeho vztah k některým literárním dílům, kulturním jevům, ale i k událostem obecnějšího charakteru včetně vztahu k jevům univerzitního života a společensko-politické každodennosti.

Choulostivost a nebezpečí takové publikace jsou četná a uvědomuji si je. Představitelé nebo stoupenci nejrůznějších proudů antibiografismu, ať už v redakci „pražské“ nebo jakékoliv jiné školy, mohou namítnout, že autor psal soukromé dopisy pro to, aby si je přečetl jejich adresát, a nikoliv jako texty pro publikaci v odborném časopise, knize apod. Je to metodologicky srozumitelné a zřetelné stanovisko, ale domnívám se, že mu protiřechi v našem konkrétním případě dvě okolnosti: jednak si nepamatuji, že by za třicet let našeho vztahu, v němž měla korespondence své důležité místo, Vladimír Svatoň někdy zmiňoval nějakou výhradu vůči šíření, reprodukci svých úvah. To jistě neznamená explicitní podporu takového zveřejnění. Nicméně jsem toho názoru, a tím přecházím k druhému argumentu, že Svatoň psal dopisy způsobem jejich potenciální zveřejnění nevylučujícím. Jsou naplněny úvahami a postřehy, které jsou často nápadité a vtipné nebo i sarkastické, ale především dalece přesahují rámec jednoho konkrétního vztahu k mladšímu kolegovi. Opakovaně v nich vyvstávají otázky, které jsou i pro jeho nejdůležitější vědecké publikace stěžejní. Charakter, vývoj, rozmanitost a osud evropské a ruské civilizace, případně i ve srovnání s civilizacemi mimoevropskými, komparatistika, literární věda a rusistika v Čechách i v souvislostech zahraničních.

Domnívám se, že všichni, kdo znají nebo chtějí poznat Svatoňovy texty, jeho myšlení a závěry, ke kterým došel, mohou dostat k dispozici i jeho formulace korespondenční, aniž bych se měl za to, že by se jejich význam měl nějak zveličovat. Koneckonců každý, pro koho je tato část Svatoňova odkazu irelevantní nebo považuje z jakéhokoli důvodu za nevhodné či nepřístojné se jí zabývat, ji může ignorovat. Pro nás, kteří mají zájem o Svatoňovu osobnost i po této stránce snad okrajové, snad jen doplňkové, ale autentické a z jeho strany rozhodně vážně míněné, je to podle mého názoru vítaný zdroj inspirace, úvah a pochybností, který by neměl zůstat nedostupný v zavřených deskách osobních archivů či na heslem chráněných stránkách elektronické pošty.

Výběr jsem podřídil dvěma druhům „cenzury“: jednak jsem pro tento účel eliminoval svoje dopisy: v tomto případě nejde o rekonstrukci dialogu, nýbrž o hold Svatoňovu epistolárnímu myšlení a prezentaci jeho témat a formulací. Tam, kde by absence druhého účastníka korespondence mohla vést k nedostatečné srozumitelnosti textu, vložil jsem vysvětlující poznámku. Dále jsem nezahrnoval pasáže příliš efemérní, nebo takové, které určitě nebyly určeny k dalšímu šíření. Svatoň se v některých případech ostře, mnohdy s humorem, ale taky nekompromisně, jak je to v důvěrném a na důvěře založeném vztahu zvykem, vyjadřoval například o lidech, které v některých případech i ostře kritizoval. Jsem si jistý, že by svoje stanoviska pro zveřejnění korigoval, což mě nutí v těchto případech k zdrženlivosti, tím spíš, že jde v řadě případů o osoby žijící a aktivně působící v českém akademickém prostředí. Tam, kde má kritika povahu polemickou, ale nikoliv soukromě osobní, nevyhýbal jsem se v souvislosti s probíranými tématy jmenům. Obzvláště pokud se týkaly těch, k jejichž práci Svatoň svůj kritický vztah jasně i veřejně dával najevo. A to ať šlo o osoby z období let poválečného, normalizačního anebo o současnost (například ve sporech o pražskou komparatistiku).

Bez těchto pasáží by vzhled do Svatoňova světa byl ochuzen o jeden z konstitutivních principů, jímž bylo tříbení vlastního postoje metodou jeho vyhraňování vzhledem k postojům buď obecně zavedeným a nekriticky automatizovaným, anebo protirečícím jeho pojetí uměleckého díla, interpretace, kulturní a filosofické praxe, jeho axiologii.

Koneckonců Svatoňův polemický a někdy i konfrontační duch byl neodmyslitelnou součástí jeho intelektuálního profilu. Nejednou zdůrazňoval, že je ochotný kritiku přijímat a sám jí rozhodně nešetřil. Neuznával vůbec uhlazenost, která má předejít konfliktům, nebo dokonce zajistit tomu, kdo ji provozuje, výhodnější odborné či společenské postavení či jakákoliv privilegia. Takový přístup mu byl velmi cizí a odporný, jak to ostatně dokládá i jeho životopis a odborná dráha. Zřídka se sice vyjadřoval nebo projevoval ve vlastním smyslu slova politicky, nicméně neváhal nést následky za svoji neochotu nechat se právě politicky manipulovat, vydírat či zastrašovat. Nejvýrazněji se tato jeho pozice projevila ve vyostřených dobách normalizace, nicméně mnohé její stopy by se našly jak v období předchozím, tak i následujícím.

TECHNICKY REDAKČNÍ POZNÁMKA

Opravit jsem nedostatky v diakritice, překlepy, drobné chyby. Ale ponechal jsem některé nesrovnalosti, dokreslující, jak se domnívám, jistou formulační ležérnost nebo „neredigovanost“ spontánního psaní zprávy/dopisu, možná i jistou reflektovanou nebdalost korespondenčního uvažování. Například ve větě „Snad se tím lidstvo i poučí, že jejich navyklý pohled na věci nemusí být ten jediný a správný“ neodpovídá sice podmět tvaru zájmena, ale z kontextu je patrné, že ve formulaci hraje roli i v okolních větách přítomný podmět „děti“ — a výpověď tak dává dobrý smysl, byť není formálně bezchybná.

Předkládaný výběr zahrnuje korespondenci z krátkého časového úseku několika měsíců v druhé polovině roku 2002. Na tuto publikaci by bylo možné navázat dalšími texty z jiných období.

Dopis odeslaný 6. 9. vznikl po mém odjezdu z Prahy do New Yorku, kde jsem v akademickém roce 2002/2003 byl stipendistou Fullbright Commission. V té době jsem vykonával funkci ředitele Ústavu slavistických a východoevropských studií na FF UK, děkan mě uvolnil na deset měsíců s předáním výkonných pravomocí zvolenému zástupci. Vladimír Svatoň tehdy laskavě převzal některé kurzy, které jsem jinak vyučoval já.

6. 9. 2002

Milý Tomáši,
dověděl jsem se, žeš odcestoval. Máš-li pro mne ještě nějaké instrukce stran budoucí výuky, sděl mi je, prosím. Používám už mail, mám běžnou fakultní adresu. Na americkém kontinentě jsem byl třikrát, vcelku na mne působil geologicky i sociálně jakožto kontinent ještě neustálený, schopný velkých historických pohybů. Koneckonců i osídlení kontinentu novým obyvatelstvem od Kolumba po konec 19. století je obrovská historická akce, něco jako stěhování národů. V kostelích v Arequippe i v Ciudad de México bylo lešení, které podpíralo klenbu po nedávném zemětřesení. Na tržišti v Ciudad de México vystupovali maskovaní vzbouřenci z revoluční provincie a dávali hlasovat o budoucí ústavě. Trochu neprávem jsem se hlasování zúčastnil. Evropa je skutečně svými rozměry i svými aktivitami proti tomu pouhý „poloostrov“, jak ji Rusové pohrdlivě nazývají. Přeju Ti brzkou aklimatizaci mezi mrakodrapy.

S pozdravem

Vladimír Sv.

11. 9. 2002

Milý Tomáši,
jsem upřímně rád, že toto spojení, připomínající kouzelnou hůlku nebo kouzelný koberec funguje. Ptáš se na Ondřeje Ribkeho. Pamatuji se na něj dost dobře: je to Zahradkův žák, podal projekt, že se v doktorandure chce zabývat válečnou prózou (Zahradkovo téma), do níž by zahrnul i válku ve Vietnamu a snad i v Čečensku. Všichni jsme se shodli, že takové téma neodpovídá vůbec problematice, již si klade literární věda, a že by pro katedru nebylo přínosné. Odmítnutí Zadražil zdůvodnil, že nemáme na toto téma školitele: možná by bylo bývalo lépe říci náš skutečný názor. Je třeba něco učinit?

Dnes Amerika prožívala výročí teroristického útoku. Mám dojem, že vlastenectví je v obou Amerikách silněji vyvinuto nežli v Evropě. Budu Ti posílat zprávy — samozřejmě pokud budou. Zatím je, doufám, všechno jakžtakž v pořádku.

Přeju mnoho zdaru a klid k práci.

Vladimír

12. 9. 2002

Milý Tomáši,
informoval jsem se na oddělení vědy, zda pro Tebe mohu opsat a poslat Ti závěr přijímací komise ve věci uchazeče Rinkeho, abys mu mohl náležitě odpovědět. Slečna Plášilová mi řekla, že odmítnutý uchazeč může podat rektorovi žádost o přezkoumání rozhodnutí, ale toto přezkoumání přijímacího řízení bylo rektorem projednáno a uzavřeno 6. září. Pro letošek si už pan Rinke může jen soukromě postěžovat, ale právní formou jeho stížnost projednána být nemůže. Snad je možno mu slušně, ale pevně odpovědět, že jeho projekt doktorandského studia neodpovídá zaměření katedry.

Pro Tvé děti bude zkušenost z amerického pobytu jistě neocenitelná. Nejen jazykově. Dvacáté století pohazovalo lidmi sem a tam (nejen místně, ale měnil se sociální status celých vrstev), je proto dobře, když má člověk zabudováno ve vědomí, že se může ocitnout ve zcela nových poměrech a že v nich je třeba žít. Snad se tím lidstvo i poučí, že jejich navyklý pohled na věci nemusí být ten jediný a správný.

Přeju všem mnoho zdarů.

Vladimír Sv.

22. 9. 2002

[...] Zde začaly podzimní deště. Škoda, že nás praotec Čech nezavedl do jižních krajín. Jedině jih může být zdrojem kulturnosti.

Zdravím,

Vladimír

27. 9. 2002

Milý Tomáši,
měli bychom sborník dát do tisku během října. Myslím, že můžeš upravit nějakou starší práci. Zdá se mi, že by bylo například produktivní, kdyby ses pokusil propojit své odmítání historismu s úvahou o Nabokovově *Průvodci Berlínem*. Próza o Berlíně je založena jednak na aluzi zavedeného žánru (průvodce), jednak na promítání do sebe různých časových rovin. Je to dějinnost, nebo ne?

Píšu Ti ráno a fascinuje mě představa, že v New Yorku je něco po půlnoci.

Zdravím,

Vladimír

2. 10. 2002

Srdečně Tě zdravím do New Yorku. I u nás je teď několik dní indiánské léto: mám to rád, nesnáším české mokro a chlad. Rád bych se na stará kolena (což je právě nyní) odstěhoval ke Středozevnímu moři, četl staré básníky v řídkém stínu pinií. — Rádi bychom připravili slušný sborník katedry. Bude dobré, připravíš-li svůj příspěvek. Doktorandské studium

snad jakžtakž funguje.

S pozdravem

Vladimír

3. 10. 2002

[...] Na katedře snad všechno jakžtakž jde, aspoň doufám. Dal jsem několik zápočtů Tvým žákům z loňského školního roku. Neověřoval jsem pravdivost jejich tvrzení, ale doufám, že mluvili pravdu: ostatně ten zápočet zas tak velký zisk pro ně není. Viděl jsem Tvou pozvánku na přednášku. Uvažoval jsem, že bych Tě překvapil, kdybych se najednou na přednášce objevil. Tak nemožné by to zase nebylo.

Zdravím,

Vladimír

13. 10. 2002

Milý Tomáši,
posílám Ti jen pravidelný pozdrav v blahé naději, že se nic zvláštního neděje. Mohu se mýlit, ale v každém případě je to krásný pocit. Setkal jsem se po delší době s Oldřichem Králem a shodli jsme se na tom, že určitá epocha v komparatistice je ukončena. [...] Ale dosti o tom. Viděl jsem nový český film *Smradi* (režisér Tyc). Je to v každém případě zajímavé: jednak proto, že většina českých filmů rozvíjí dědictví Ivo Passera ze šedesátých let. Ukázalo se tedy velice nosné, někdy už je to ale skoro macha, hotová forma, tedy kýč. Nástupci Passerovi navíc mají silnější mravní étos. I to je zajímavé, člověk by řekl, že étos bude spíše klesat. Umění je však stejně jako život nevypočitatelné. Doufám, že u Tebe je vše v pořádku.

Vladimír Sv.

20. 10. 2002

Díky za zprávy z New Yorku. I tady se samozřejmě leccos děje, ale ke mně to dolehne jen zčásti. O filmu *Smradi*, který jsem zmiňoval, se jedna kritička vyjádřila, že je to odporný socialistický realismus. Nu, obsahuje určité pozitivní hodnoty životní, ale snad

umělecká autentičnost není jen v ošklivosti a hrůze. Pokud jde o komparatistiku: skutečně byl novým šéfem jmenován Milan Exner z Liberce. [...] Teď odjíždím na několik dní do Brna, kde bude jakási komparatistická konference. Referát jsem stihl dopsat tak do poloviny, ale i to je na čtení příliš dlouhé. (Co sborník?)

S pozdravem

Vladimír

21. 10. 2002

Milý Tomáši,
skutečně jsem narazil při hledání jakéhosi postupu na možnost volby pozadí. Zvolil jsem modř, ale nikoliv nebeskou, nýbrž „námořnickou“ (maritime). Váhal jsem ještě nad barvou „pouštního písku“, ale nakonec — snad pro dávnou četbu Melvilla — zvolila barva oceánu. — Příspěvek do sborníku nám stačí i v listopadu, zařídím pozdější odevzdání. Jistě můžeš použít variantu textu, který připravuješ i pro jinou příležitost. Odjíždím na několik dní do Brna, na jakousi konferenci. Brno mi vždycky připomíná starožitné dějiště románů Thomase Manna, tak ten Lübeck 19. století.

S pozdravem

Vladimír Sv.

25. 10. 2002

Milý Tomáši,
díky za průběžnou zprávu. Být v cizině na delší, ale omezenou dobu je krásná věc: člověk potřebuje čas od času jakýsi odstup ode všeho příliš naléhavého, od povinností, starostí, konfliktů atp. Jsem rád, že myslíš na příspěvek pro náš sborník: rozhodně napiš, téma může souviset jen volně, hlavně, aby to mělo tvrdé jádro. O svém příspěvku, jakož i o jiných, Ti napíšu příště. Tentokrát Ti chci jen sdělit, že jsem dostal oficiální vyrozumění o svém jmenování¹ s účinností od 1. listopadu t. r. Pro náš osobní kontakt to nemá samozřejmě význam, ale při různých akreditacích to může hrát jistou roli. Jinak to nezmiňuj, sděluji Ti to jen mezi námi. Fascinuje mne představa časového rozdílu mezi New Yorkem a Prahou: tady je kalné ráno konce epochy nebo aspoň konce roku, u vás jste pohroužení do hluboké noci. Byl jsem třikrát v Novém světě. Cesta tam ještě ujde, je to jako by člověk proflámoval noc, zakouší stav ve čtyři hodiny ráno, místní žijí kolem deváté večer. Horší je cesta zpět do Evropy: člověk proklímá noc na nepohodlném sedátku, probudí se kolem osmé ráno — a on je vlastně večer a mohl by se znova ukládat ke spánku... Ale přežít se to dá.

S pozdravem

Vladimír Sv.

1 Jde o Svatoňovu profesuru (pozn. T. G.).

19. 11. 2002

Milý Tomáši,

včera proběhla schůze katedry, o níž Tě patrně informovala Lenka Petrová. Nebudu tedy probírat běžnou agendu, jednalo se především o finančních záležitostech. Odborný referát měla nová kolegyně Jensterle-Doležalová, kterou jsme na jaře přijímali.

Zdá se mi, že jsem o něco lépe pochopil Tvou pozici mezi kolegy: duch katedry je jistě tolerantní a slušný, ale přece jen příliš „školský“, řekl bych. Mimo jiné se hovořilo o nutnosti, aby posluchači řádně absolvovali základní kursy, protože pak neznají základní skutečnosti. Patrně se tu smísily dvě různé záležitosti: ke zkouškám, zejména postupovým a závěrečným, by měl existovat seznam požadavků, ve kterém by bylo řečeno, jaké předměty a v jakém rozsahu se budou zkoušet, i to, z jakých příruček lze danou látku nastudovat. Na vysoké škole však nemusí být předneseno vše, co by žák měl vědět. Mnohem větší význam má, aby učitel vyslovil svůj názor na určité problémy a aby se žáci setkali se zajímavými osobnostmi, vůči kterým by se mohli definovat (jak říká Gadamer), než aby byl ve spěchu řečen vnější přehled látky. Podobně vyzněly stesky nad tím, že studenti se málo hlásí na slavistické obory: to musí docílit přednášející, aby se ten či onen obor stal zajímavý. Dokud polonistiku přednášel Karel Krejčí, byla zajímavým oborem. K tomu jsem se už ovšem nevyjádřil. Ale dosti. Nechci příliš silně zasahovat do dění katedry, kde jsem jen hostem, který tak jako tak záhy odejde. Doufám, že budeš mít možnost, abys tímto duchem trochu pohnul. Neříkám, že prostředí katedry je špatné: mělo by jen mít více šarmu.

Je mi blízké, co píšeš o vnímání vzduchu, jeho síle a proudění. Rád si zajdu ráno pro jogurt a housky do nedalekého obchodu — jen proto, abych mohl vdechovat ranní vzduch, vždycky nějak obsažnější a významnější nežli vzduch dne, ať je den jakkoliv prosluněný nebo naopak vlhký deštěm. Mail je už hodně dlouhý, tak něco zase příště.

Měj se pěkně.

Vladimír Sv.

19. 11. 2002

Milý Tomáši,

abych Ti usnadnil život, spojil jsem do jediné přílohy obě dosavadní položky svého hlášení o činnosti ve výzkumném záměru „Poetika v multikulturním světě“ (dokonce jsem zapomněl dosud uvést, k jakému záměru jsem přifařen: teď to tedy doplňuji). Snad to budeš moci použít, kdyby bylo ještě něco potřebí, tak zamávej, vlastně ne — zamajluj. — V Praze začíná zasedání NATO, na které má dnes přijet prezident Bush s doprovodem čítajícím 700 lidí. Nedivím se, že je mezinárodní politika tak těžkopádná, jestliže jakékoliv jednání potřebuje tak mnohotnou spoluúčast. V Kaprově ulici u fakulty jsou některé výkladní skříně zakryty ochrannými panely: je to zvláštní, město se stává „přírodním prostorem“, ve kterém panuje boj jako v pralese...

Zdraví

Vladimír

2. 12. 2002

Milý Tomáši,

ve svém posledním mailu jsem Ti psal o tom, že Tvůj příspěvek do sborníku je vítán, jen by měl být stylisticky pojat jako úvaha, nikoliv recenze. Přečetl jsem si příliš zběžně Tvůj dotaz, a tak jsem nepostřehl, že nejde o poznámky k existujícímu slovníku, ale naopak o poznámky k Tvému vlastnímu připravovanému slovníku. Pak ovšem problémy s formulováním odpadají, styl programové úvahy je naprosto přirozený. Odpuť. Jinak mne zaujala, jak jsem už napsal, Tvá kritika historismu: je v jistém ohledu oprávněná, právě z hlediska hermeneutiky, byť hermeneutika — z jiného úhlu — je bytostně historická. Snad si to postupně ujasním.

S pozdravem

Vladimír

6. 12. 2002

Milý Tomáši,

ve čtvrtek za týden bude volba děkana. Z okruhu našich známých je senátorkou Veronika Mistrová — chceš-li jí v této věci nechat nějaký vzkaz. Jsou dva kandidáti: Petr Kolář a indolog profesor Vacek. Veronika, pokud vím, váhá, koho volit. Byl jsem na předvolebním shromáždění, zdá se mi přesvědčivější Petr Kolář, přestože měl v začátcích svého působení smůlu se Zbořilem a Koldinskou. Ovšem, kdo chce něco změnit, vždycky upadne do rozporů s lidmi. Překvapilo mne, že i na rusistice převládají dost konzervativní názory. Ostatně veřejnost je podivné zvíře, člověk nikdy neví, jak bude reagovat. Veronice jsem svůj názor řekl, nevím ovšem, zda se už rozhodla. — Mám dojem, že Česko se postupně mění v Holandsko: všechno je provlhlé, kéž by tu aspoň na žírném pažitě začaly bučet krávy.

S pozdravem

Vladimír

12. 12. 2002

Milý Tomáši,

novým děkanem byl přece jenom zvolen indolog profesor Vacek. Vacek dostal 16 hlasů, Kolář 14, tedy těsné skóre, kterým přede dvěma roky zvítězil i Kolář. Řekl bych, že konzervativní tendence na fakultě zesílí. Měl bys během amerického pobytu připravit habilitační práci, aby inovační trend na slavistice setrval. Samozřejmě, nějak žít budeme i nadále... Zaujalo mne sněžení v New Yorku, o kterém píšeš: předpokládám, že York jako přímořské město vyniká dosti extrémním podnebím, vlhkým a větrným, tak trochu na způsob Petrohradu. U nás náhle ustalo prožluklé vlhko a nastoupily dosti silné mrazy. Jsem tomu rád — slunný, poněkud prašný vzduch, beze

sněhu, aspoň prozatím. Český holomráz, jak se o něm zpívá v písních, které nás kdysi učili ve škole.

S pozdravem

Vladimír

13. 12. 2002

Hlavním programovým sloganem nového děkana prof. Vacka bylo provedení systemizace. Nevím přesně, co to všechno ve svých důsledcích bude znamenat. Myslím, že bude pro věky stanoveno, kolik míst bude na ruskou literaturu a kolik na polskou, takže nebude možno volně přelévát místa mezi obory podle toho, kde by byl talentovaný uchazeč. Teď bylo možno přijmout místo bulharisty jugoslavistku, jestliže byla odborně perspektivnější. Pak bude asi nutno přijmout netalentovaného člověka jen proto, že odpovídá požadavkům na uvolněné místo, kdežto talentovaný člověk jiného oboru zůstane mimo, protože to neodpovídá uvolněnému políčku v děkanských formulářích. Nevím, dost mne ta síla konzervatismu léká.

S pozdravem

V.

15. 12. 2002

Při četných mailech posledních dnů u příležitosti volby nového děkana jsem Tě zapomněl informovat, že jsem koupil pro katedru velký aparát na xerokopie. Jistě to není příliš důležité, ale přece jen — vybavení katedry se dotýká jejího provozu. Jinak nechci vstupovat do podrobností o životě katedry, podobalo by se to donašečství. Plně však sdílím Tvou charakteristiku Petra Koláře: ačkoliv jsem s ním jednal mnohem méně než Ty, měl jsem stejný pocit, že mu jde o to nalézt věcně prospěšná řešení. — Přijedeš na vánoce do Čech, nebo zůstaneš v onom drsném přímořském New Yorku? Vzpomínám na líčení počasí v Melvillově *Bílé velrybě*...

S pozdravem

V.

16. 12. 2002

Milý Tomáši,
díky za zprávu. Příspěvek pro sborník rozhodně dokončí. S Markvartem redigujeme, redigujeme, doredigovati nemůžeme... Ještě nám nějaké resty zbývají, mimo jiné sám Markvartův příspěvek. Pokud jde o Milušku Z., je s ní problém všude, kde se objeví. A pokud jde o kopírku: katedra si bude muset stanovit nějaký režim pro její využití — na romanistice např. se platí za kopie určitý poplatek. Několikrát jsem byl svědkem,

jak pracovníci naší katedry kvíleli, že nemají k dispozici kopírku, teď si zase někteří stěžují, co bude stát provoz. Nedá se nic dělat, katedra si prostě bude muset zavést určitá pravidla. Ladislav Z. v řadě otázek, o nichž jsem s ním hovořil, zaujal podivně a nečekaně konzervativní stanovisko, které mne překvapilo. Každý člověk zřejmě může realizovat v životě jen něco: Ladislav zbavil katedru dědiců komunistické vlády a orientoval studium Východní Evropy kulturologicky. Dál už by měli pokračovat jiní. Tak to asi v životě je. Zdravím,

Vladimír

19. 12. 2002

Jestliže, Tomáši, neodjedeš na vánoce do Čech, přeju Ti, abys v poklidu zakusil onen zvláštní pocit ticha, izolace a vyčlenění, který člověk při svátcích v cizím prostředí vnímá. Sám jej tak trochu poznávám na katedře rusistiky: všichni jsou velice vlídní a slušní, ale zůstal jsem cizincem, nejsem zasvěcen do vzájemných vztahů, sympatií i antipatií, a abych pravdu řekl, setrvávám dobrovolně v této pozici jako v něčem přiměřeném a žádoucím. Uvědomil jsem si nedávno, že jsem se vždycky snažil vyvarovat konfliktů, a přece jsem do nich stále znovu a znovu upadal [...]. Výsledkem je, že jsem nikdy nikam nepatřil, v žádném prostředí a na žádném pracovišti jsem nebyl doma. I to už ponechávám osudu, nesnažím se to ani napravit, ani prohloubit. Buď vůle Tvá. Tedy — pěkné svátky.

Vladimír

23. 12. 2002

Neodolám, Tomáši, abych Ti ještě jednou nepopřál pěkné vánoce: osamělost, pocíťovaná ve dnech cizích svátků, má svou poetiku i poezii. Také Ti chci říct, že mi dnes přivezli speciálně z tiskárny nějaké výtisky mé knížky. Nebudu Ti posílat výtisk do New Yorku, byl by Ti tam na obtíž, ale schovám jeden pro Tebe, až se vrátíš (i když vím, že nejsi příznivcem mého vnímání slovesnosti: ale to nevádí, literaturu lze vnímat různě). — Na fakultě se rozhořela internetová polemika o volbě děkana. Prof. Gabrielová poukázala na to, že Petr Kolář dostal 15 nominací před volbami, Vacek pouze 2, a přesto Vacka senát zvolil. Připsala to zákulisnímu lobbování, na což vyskočil např. Zbořil. Trochu to ukazuje naši českou ubohost: veřejně se klaníme stávající moci, jakmile jsme bez dozoru, svrhne ji do škarpy. Ovšem členové senátu byli zvoleni za svou osobu, nejsou delegáty nějakého pracoviště, mají právo tedy rozhodovat, jak uznají za vhodné. Petr Kolář získal řadu nepřátel — jako každý, kdo chce něco změnit. Nové vedení fakulty (navržený proděkan) mi nepřipadá dobré. — Ale zkusme žít chvíli mimo profesních starostí.

Měj se pěkně.

Vladimír

24. 12. 2002

Milý Tomáši,

píšu Ti o úředních věcech i v den sváteční. Návrh na proděkany je dost tristní: pamatuji si jen dva — proděkanka pro zahraniční styky Jindrová (odborná asistentka z portugalistiky, majitelka cestovní kanceláře, odmítla se habilitovat, protože to za to finančně nestojí, jak se vyjádřila), proděkan pro vědu Oldřich Kašpar [...] (teď právě se rozjíždí polemika o tom, že nedávno vydaná Kašparova kniha je plagiát). Proděkan pro finance není zatím navržen. Problém je, že většinou tyto funkce nechce nikdo vykonávat. Volba prof. Vacka za děkana nebyla, myslím, ani tak volbou pro Vacka, jako proti Kolářovi. Odpůrci Kolářovi ovšem na to asi rovněž doplatí. — Děkuju Ti za milá slova o tom, že si vlastně rozumíme: vždycky mne potěšilo, když jsem se s někým aspoň v zásadních liniích shodl: mám pak pocit, že můj pohled na věci není tak ustřelený, jak se po celá desetiletí zdálo oficiálním rusistům. — Bude asi pěkný zážitek, až si v newyorské katedrále zazpíváš vánoční písně: kéž se to podaří. Vladimír

30. 12. 2002

Milý Tomáši,

několik dní jsem byl uvězněn ve svém příbytku: v Praze, ale snad i v celém Česku vzniklo příšerné náledí, kterého jsem se po letním úrazu bál, takže jsem raději nevycházel. Cítil jsem se jako Charlie Chaplin ve filmu *Zlatá horečka*. Dnes náhle propuklo jakési zdání jara a místo ledu se všude objevily hromady bláta. Kupodivu jsem tomu blátu rád — vězení bylo přece jen horší. Při jedné klouzavé cestě do obchodu s potravinami přes ulici jsem si uvědomil aktualitu dávné pohádky Boženy Němcové *Sůl nad zlato*, tentokrát sůl k posypu. Nevím, jaké zvyky panují v New Yorku o Silvestru: moderní lidstvo je však rádo každé příležitosti k děláni bince, takže to bude asi i tam.

S pozdravem

Vladimír